

Arkad Svenska / Svenska som andraspråk, högstadiet grundbok

Bearbetad text och bild
Information till läraren

Originalbokens ISBN: 978-91-511-0972-5

SPSM-verksnummer: 41305

Den här läraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur det pedagogiskt anpassade läromedlet skiljer sig från originalläromedlet och om hur ni kan arbeta med det.

Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom att text och bilder bearbetas. Bearbetningen av läromedlet innebär att eleven kan använda samma läromedel som sina seende klasskamrater. Innehållet har samma syfte, nivå och pedagogiska innehåll som originalet.

SPSM producerar e-böcker i Textview- och HTML-format. Läromedlet kan också framställas i tryckt punktskrift. E-boksformatet HTML kan finnas i två olika versioner, en version med bearbetad text och bild och en obearbetad version.

Till det anpassade läromedlet kan det finnas tillhörande svällpappersbilder. Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Detta för att bilder och punktskrift inte ska skadas.

Till svällpappersbilderna finns en separat läraranvisning. I den finns det tips på hur man avläser och utforskar en taktill bild tillsammans med eleven. Läraranvisningen bifogas med leveransen av svällpappersbilderna men den finns också som nedladdningsbar pdf i SPSM:s webbutik.

Du kan behöva ytterligare vägledning gällande punktskrift. Se till att ha tillgång till Punktskriftsnämndens handledningar. De finns som nedladdningsbara pdf:er på Punktskriftsnämndens hemsida. I handledningarna står det exempelvis hur olika punktskriftstecken ser ut i punktskriftsboken och på svällpappersbilderna.

Följande skrifter är bra att ha till hands:

- *Svenska skrivregler för punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Punktskriftens skrivregler för matematik och naturvetenskap*, Punktskriftsnämnden
- *Fonetik och punktskrift*, Punktskriftsnämnden
- *Räkna med mig*, SPSM

Har du frågor, eller vill dela med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av detta läromedel, mejla till anpassningsfunktionen@spsm.se.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på telefonnummer +46 10 473 50 00.

Trevlig läsning!

Innehåll

Information om de olika formaten och text till läsaren	1
E-bok i HTML-format	1
E-bok i Textview-format	1
Tryckt punktskrift	2
Generella förändringar av boken	4
Sidspecifika förändringar	5
Pedagogiska tips	7
Bildbeskrivningar	9

Information om de olika formaten och text till läsaren

E-bok i HTML-format

Webbläsare

En bok i HTML-format läser du i en webbläsare. Tänk på att boken kan se olika ut i olika webbläsare. Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. Kontakta SPSM om ni får problem med webbläsare.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

- Det finns flera bilder i boken, främst färgfoton. De bilder som tillför texten har fått bildbeskrivningar. I en del fall står de endast beskrivna som ord eller fraser i listor.
- Det finns flera tabeller i boken. De flesta har gjorts om till vanlig brödtext.
- Det finns svällpappersbilder till några av bilderna i boken.
- Det finns ordlistor till vissa stycken. Dessa står placerade efter rubrik.
- Bildsymbolen för Arkad elevwebb har ändrats till texten (webb) i den anpassade boken.

E-bok i Textview-format

En e-bok i Textview-format läser du i läsprogrammet Textview. Läsprogrammet finns att ladda ned gratis från Myndigheten för tillgängliga medier. Textview finns endast för Windows-datorer.

Det är viktigt att se till att boken fungerar innan eleven börjar använda den. En e-bok i Textview-format är organiserad som en pärm med flikar.

Stilsorter som till exempel fet eller kursiv stil återges inte i Textview-boken. Eventuell markerad text skrivs istället med VERSALER.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

- Det finns flera bilder i boken, främst färgfoton. De bilder som tillför texten har fått bildbeskrivningar. I en del fall står de endast beskrivna som ord eller fraser i listor.
- Det finns flera tabeller i boken. De flesta har gjorts om till vanlig brödtext.
- Det finns svällpappersbilder till några av bilderna i boken.
- Det finns ordlistor till vissa stycken. Dessa står placerade efter rubrik.
- Mängden kursiv och fet text är minskad. Markerad text som har betydelse för uppgiften skrivs med VERSALER.
- Bildsymbolen för Arkad elevwebb har ändrats till texten (webb) i den anpassade boken.

Tryckt punktskrift

Punktskrift kan tryckas på två olika sätt. För de som är ovana punktskriftsläsare är punktskriften tryckt med dubbelt radavstånd. Det kallas för glesskrift. För de som är mer vana är punktskriften tryckt med enkelt radavstånd, så kallad tätskrift. Boken kan även tryckas enkelsidigt eller dubbelsidigt.

Svartskriftskopia av punktskriftsboken

Följ med i elevens bok! För att du ska kunna läsa samma text som eleven läser finns en nedladdningsbar pdf som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Där kan du se hur hela boken, sida för sida, är pedagogiskt bearbetad.

Pdf:en är en spegling av punktskriftsboken, men i svartskrift, vilket innebär att punktskriftens förtecken för siffror, versaler, stilsorter och liknande återges med svartskriftstecken. Till exempel kommer du att se siffertecknet (p3456) som tecknet #, och versaltecknet (p6) som tecknet _ före bokstaven.

Pdf:en finns att ladda ner i SPSM:s webbutik, <https://webbutiken.spsm.se/>

Sök på bokens titel i SPSM:s webbutik och ladda ner pdf:en som heter **Svartskriftskopia av punktskriftsboken**. Ett tips om du vill skriva ut den är att skriva ut flera miniatyrsidor på samma ark. Det går förstås också bra att läsa **Svartskriftskopia av punktskriftsboken** digitalt.

Till läsaren av den bearbetade boken

I den pedagogiskt bearbetade boken finns en text som riktar sig till eleven och som kan vara bra att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Samma text hittar du här. Läs denna text tillsammans med eleven.

- Det finns flera bilder i boken, främst färgfoton. De bilder som tillför texten har fått bildbeskrivningar. I en del fall står de endast beskrivna som ord eller fraser i listor.
- Det finns flera tabeller i boken. De flesta har gjorts om till vanlig brödtext.
- Det finns svällpappersbilder till några av bilderna i boken.
- Det finns ordlistor till vissa stycken. Dessa står placerade efter rubrik.
- Mängden kursiv och fet text är minskad. Markerad text som har betydelse för uppgiften står kvar.
- Bildsymbolen för Arkad elevwebb har ändrats till texten (webb) i den anpassade boken.

Generella förändringar av boken

I detta avsnitt beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens läromedel, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.

Titta i elevens e-bok, eller i Svartskriftskopia av punktskriftsboken, för att se exakt hur det pedagogiskt bearbetade läromedlet skiljer sig från originalboken.

- Eventuella stavfel från originaltexten kan ha korrigerats.
- Boken har bildbeskrivningar för bilder som tillför texten något. Du kan läsa bildbeskrivningarna i detta dokument under rubriken, Bildbeskrivningar. Några bilder har ersatts av ord/beskrivningar i en lista.
- Det finns flera tabeller i boken. Dessa skrivs ofta med vanlig brödtext. Se exempel i Sidspecifika anvisningar.
- Det finns tre svällpappersbilder till boken, på s. 258, 259 och 260.
- Bildsymbolen för Arkad elevwebb har ändrats till texten (webb) i den anpassade boken.

Sidspecifika förändringar

Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar, förutom de generella, som vi vill göra dig särskilt uppmärksam på. Det kan vara uppgifter som har utgått eller sidspecifika instruktioner till dig som lärare, till exempel att ta fram konkret material. Det kan också handla om att återanvända uppgifter eller bilder från tidigare avsnitt.

60-61

Bilden har utgått och eventuell hänvisning till bilden har utgått i löptexten. Använd gärna ett presentationsprogram som till exempel Powerpoint och visa hur man navigerar i programmet.

140

Tabell ersatt med:

vecka, (sidor att läsa), läslogsfråga

Innan du börjar

(sidor att läsa)

- Skriv ner titel och författare.
- Beskriv omslaget. Vad ser du? Vad tror du att romanen kommer att handla om? Kommer den vara rolig/sorglig/spännande/otäck?

Vecka 1

(sidor att läsa)

- Nu har du läst den första delen. Sammanfatta den.
- Vad tycker du om romanen så här långt?

Osv...

258

Bild ersatt av svällpappersbild

Rubrik: Ögat i genomskärning

259

Bild ersatt av svällpappersbild

Rubrik: Folktäthet per km² (baserat på kommuner)

260

Bild ersatt av svällpappersbild

Rubrik: Vattnets kretslopp

293

Tabell ersatt med:

stycke: huvudidé (detaljer)

1: Bina är livsviktiga (växterna får mer frukt, 80 % av all mat beroende av bin)

2: --- (---)

3: --- (---)

4: --- (---)

359

Återge texten i bilden åt eleven i ett Worddokument.

Pedagogiska tips

I detta avsnitt hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med boken. Här finns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som ni kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.

Tid, förförståelse, individuell genomgång och syntolkning

- Den punktskriftsläsande eleven behöver mer tid till uppgifterna och det är elevens rättighet att få tillräckligt med tid även vid prov.
- Eleven med synnedsättning behöver förförståelse inför momentet eller uppgiften som kommer. Till exempel att få tid att läsa igenom text eller bildbeskrivningar eller titta på svällpappersbilden innan eleven lyssnar på en hörövning eller ska genomföra en uppgift.
- Du behöver syntolka bilder, dels de som visas tillsammans i klassrummet och dels individuellt till eleven. Informationen från bildbeskrivningar eller svällpappersbilder kan aldrig ge exakt samma information som seende elever får genom att titta på bilderna. Samtal om bilderna som förekommer i boken kan ge extra information som eleven kan ha nytta av för att få samma förståelse som sina seende klasskamrater.
- Om boken innehåller återkommande figurer eller personer behöver eleven få en presentation av dessa.
- Det som är allmänt känt som till exempel kända personer, berömda byggnader, konstverk och så vidare bör beskrivas.

Praktiskt arbetssätt för eleven och läraren

- Eleven behöver god ordning på sin dokumentation av svar och liknande genom att ha särskilda mappar för olika böcker/ämnen på sin dator där de kan lagra sina filer.
- Eleven kan anteckna kapitel, avsnitt och sedan uppgiftsnummer vid svar.
- Markera kapitlets styckeordlista i punktskriftsboken med gem eller liknande, så att det går snabbt att växla mellan text och ordlista.
- Praktiska hjälpmedel kan vara häftmassa eller vaxsnören för att markera saker.
- Var inte rädd för att klippa isär svällpappersbilder om det passar din elev bättre att arbeta med ett objekt i taget.
- Du kan också täcka delar av svällpappersarket med till exempel ett blankt papper om det är för många objekt på svällpappersarket.
- Eleven behöver förstås tillgång till grundutrustning såsom kartor och andra basbilder i svällpapper. Du hittar dessa i webbutiken.

- Hjälp eleven att undersöka och förstå sig på tabeller och hur dessa kan vara uppställda. Många gånger bearbetas tabeller till listor i de bearbetade läromedlen, men färdigheten att läsa tabeller har man nytta av.
- Undersök den information som finns på SPSM:s webbplatser:
 - <https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/synnedsattning/>
 - <https://webbutiken.spsm.se/>
 - <https://www.spsm.se/stod-och-rad/sprak-och-kommunikation/punktskrift/>

Rita egna bilder

- Om du ritat bilder till eleven, förenkla så mycket som möjligt. Glöm inte att förklara bild och sammanhang tydligt.
- Ritmuff eller vanligt papper på en Blackboard (artikelnummer 10326) kan användas för att rita och förklara enkla bilder eller förhållanden. Dessa kan även användas av eleven själv.
- Att använda dessa ritverktyg i kombination med korkplatta är ett annat sätt. Då kan man sticka nålar i bilden och dra sträckor med tråd.
- Vaxsnöre är också ett användbart material för att skapa egna bilder eller markera saker på svällpappersbilder.

Bildbeskrivningar

Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

Omslag

Tecknad bild på människor som samtalar med varandra. Några sitter runt bord och andra står upp. Väggarna är fulltäckta med ord.

8

Foto från ett klassrum. Två killar håller i en presentation framför sin klass. De har ögonkontakt med sin publik och klasskamraterna ser ut att lyssna uppmärksamt.

9

Två tjejer pratar med varandra i ett klassrum. Båda har mörkt hår uppsatt i tofs och är klädda i blå jeanskläder. Den ena tjejen sitter på en skolbänk och den andra står bredvid. De gestikulerar med händerna och ler mot varandra.

10

En kille och en tjej står nära varandra och samtalar. Killen har mörkt bakåtkammat hår och är klädd i jeansjacka. Han har ansiktet vänt mot tjejen och ler. Tjejen är klädd i en grå jacka och har det ljusbruna håret uppsatt i en lös knut. Hon vänder ansiktet mot killen och ler.

11

En kvinna i grönrutig munkjacka och jeans lutar sig mot en kille som sitter på ett räcke. Hon ser irriterad ut. Killen, som är klädd i en rutig skjorta och brun hoodie, lutar sig bakåt och flinar.

12

Två tjejer sitter vid en utemöbel och pratar. Den ena tjejen sitter på bordet och den andra på bänken. Båda har halvlångt mörkt hår och de ler mot varandra. Tjejen som sitter på bordet är klädd i en rosa jacka, jeans och har solglasögon på huvudet. Den andra tjejen är helt klädd i svart.

14

Sms-konversation mellan två personer.

A: H! Kan du ta me xtra handduk?

B: Va???

A: Till idrotten, glömde min hemma (förskräckt emoji).

B: Skyll dej själv (skrattande emoji).

A: Gör du det? (arg emoji).

B: Aaa sry (hjärta emoji).

A: Thx

14

En kille lutar sig mot några skåp i en skolkorridor. Han har rött sidokammat hår och är klädd i en blå tröja med amerikanska flaggan på. Han håller i en blå jacka och tittar på sin telefon. Han står med ryggen mot en tjej som tittar på sin telefon.

19

Svartvitt foto på två små pojkar. De har ljusst hår och keps och lutar pannorna mot varandra. Den ena killen plutar surt med munnen och hytter med pekfingret. Den andra pojken ser frågande ut.

20

Tecknad bild på två tjejer och en kille som sitter runt ett bord. En av tjejerna pratar och gestikulerar med händerna medan de andra lyssnar intresserat.

25

Tecknad bild på tre tjejer och en kille som sitter runt ett bord. En av tjejerna ler och pekar på något i en bok. De andra tittar mot henne och ser ut att lyssna intresserat.

26

En kille och två tjejer sitter och samtalar runt ett bord. Det ligger några böcker på bordet. Killen pekar på en text och tjejerna vänder blickarna dit och ler.

28

En kille och en tjej sitter i en soffa i ett stökigt rum. Tjejen halvligger och kollar på en ipad. Killen sitter med en laptop i knät och har hörlurar på sig. De ser väldigt avslappnade ut, trots att både soffan, golvet och soffbordet är överbelamrade med prylar. En kvinna står med armarna i sidorna och tittar på dem.

33

En tjej med långt brunt hår, glasögon, blå jeans och grå tröja håller ett föredrag framför en klass. På tavlan bakom henne står det: "Mitt drömjobb". Klasskamraterna sitter vända mot henne och lyssnar.

35

Tecknad bild på en kille som står och pratar i telefon. Han gestikulerar med handen, lägger huvudet på sned och ler.

36

En man i svart skjorta sträcker fram en mikrofon mot kameran.

39

En kvinna läser för två små barn under en sänghimmel med vita stjärnor. En ficklampa lyser upp texten i boken och en lampa står staplad på några böcker bredvid. Det ser väldigt mysigt ut.

40

En friidrottsbana med numrerade banor och startlinjer.

42

Two bilder.

1. Någon stoppar in en sked i munnen på ett barn.
2. Någon dammsuger ett plant, tjockare textil-föremål som ligger på ett golv.

45

En kille håller upp en ananas i en färgglad fruktavdelning. Han har kort brunt hår, örhängen och är klädd i vit t-shirt och ett lila butiksförkläde. Han ler mot kameran.

47

En grupp män har samlats i en marmorfärgad sal. Alla är klädda i stora tygstycken som har svepts runt kroppen. Några står upp och några sitter på snirkligt dekorerade bänkar. Alla ser ut att samtala engagerat med varandra.

50

Svartvitt foto på Martin Luther King som vinkar till en stor folksamling. Han är klädd i en svart kostym, vit skjorta och ler mot sin publik.

52

En person håller upp två talkort. På det första skymtar man rubriken "För det första". På det andra talkortet står det: "För det andra ... Svårt att hitta arbete själv. Få känner personer som har företag".

56

Foto på Hans Rosling klädd i mörk kavaj, blå skjorta och slips. Han håller ett föredrag framför en publik. Till sin hjälp har han en presentation som är projicerad på en stor skärm. Han har även ett antal pappersfigurer på ett podium och håller upp två av dessa mot publiken.

64

Two tjejer och två killar sitter runt en lägereld. Bredvid dem står ett tält. En av killarna riktar en ficklampa mot sitt ansikte och de andra tittar med skrämde ansiktsuttryck på honom.

66

Foto på en tjej med ljust hår uppsatt i en fläta som sitter på en altan och läser. Hon är klädd i blå munkjacka, har ett tunt hårband runt huvudet och ser ut att vara djupt försjunken i boken.

68

Foto från en film med skådespelerskan Amanda Seyfried. Hon är klädd i en ljusblå klänning och har en lång, ärmlös jacka. Hennes blick är skrämd och hon ser ut att skynda sig fram genom en ödslig skog.

69

En flaska med ett brevpapper inuti flyter upp vid ytan i ett klarblått vattendrag.

71

Två personer sitter i en soffa. Den ena har en laptop framför sig och den andra kollar på sin mobil.

80

Bilden visar en kurva med följande 5 steg:

1. Inledning
2. Presentation
3. Fördjupning och upptrappning
4. Upplösning
5. Avslutning

81

Två bilder.

1. Foto på en tjej med runda glasögon, säkerhetsnålar till örhängen och en gul urringad tröja. Hon ler ett stort leende mot kameran. Hon har rakat hår på sidorna och blont tuperat hår högst upp. Hon håller i en gul ryggsäck på ena axeln.
2. Foto på vackra gamla hus i olika färger längs hamnen i Köpenhamn. Det finns flera mysiga uteserveringar längs gatan och på ett av husen står det: NYHAVN 17.

84

Foto från en smutsig och sliten korridor med flera trasiga lägenhetsdörrar. Det slitna golvet, taket och övre delen av väggarna ser ut som sliten betong. Nedre delen av väggarna består av avflagnad grön färg. Det enda ljuset kommer från ett litet takfönster. Det ser övergivet och lite obehagligt ut.

84

Vackert foto över Paris taget från hög höjd. Himlen är blå med undantag för några lätta molnskyar. Floden Seine flyter fram genom staden som kantas av befolkade gågator och gröna träd. Längst bort i bild reser sig Eiffeltornet mot skyn. Närmst syns en stor stenfigur i form av ett mansansikte med ett horn på huvudet.

87

Åtta bilder.

1. En kille med svar kort hår och mörka ögon tittar med allvarlig blick in i kameran. Han är klädd i en blå t-shirt, sportig blå jacka med vit text och en siffra på bröstet.
2. En kille med kort brunt hår och vit skjorta sitter framför en dator med hörlurar. Han vrålar och lyfter ena armen i en segergest.
3. En tjej med brunt hår uppsatt i en tofs står vid en tennisbana med ett racket i handen. Hon är klädd i en rosa- och svartfärgad munkjacka, har tandställning och ler med hela ansiktet.
4. En tjej med långt mörkt hår och stickad grön tröja tittar ut genom ett fönster. Hon har mörka ögon och ögonbryn och ser ut att vara djupt försjunken i tankar.
5. En tjej med långt blont hår, bruna ögonbryn och blå ögon lägger huvudet på sned och ler. Hon är klädd i en grå tröja och en blå jacka.
6. En person med kort grönt- och rosafärgat hår ler mot kameran. Hen är klädd i rosa luvtröja och har en silverring i ena örat.
7. En kille med lockigt rödfärgat hår, blå ögon och rödlätta kinder tittar in i kameran. Han är klädd i en orangerfärgad munkjacka och har luvan över huvudet. Regnet har blött ner både axlar och hår.
8. En tjej med stort leende och beige huvudsjal vänder sig mot kameran. Hon är klädd i en rutig jacka, håller ett block i ena handen och en pappersmugg i den andra.

95

Tre clowner med svarta hattar och färgglada kläder gör roliga miner mot kameran. De är sminkade med vit ansiktsfärg, har kraftigt färgade ögonbryn och röda fläckar på kinderna. De står tätt ihop och killen i mitten lägger armarna om de två andra.

97

Tecknad bild på en tjej och en kille som pratar med varandra. Tjejen gestikulerar med händerna och tittar på killen, som vänder både handflator och blicken uppåt.

99

Fyra bilder.

1. Foto på en tjej med långt mörkt hår klädd i jeansskjorta och vit t-shirt. Hon pekar med pekfingrarna mot sina mungipor och ler stort.
2. En kille med svarta glasögon och rutig skjorta sitter framför en dator med armbågen på bordet. Han lutar handen mot ena kinden och ser trött ut.
3. En pojke med svart hår och mörka ögon sitter ihopkrupen mot en smutsig vägg. Han sneglar mot något och ser skrämmd ut.
4. En tjej med ljusblå skjorta, svarta byxor och svarta Converse sitter lutad mot en vägg. Hon lutar sitt huvud mot handen och ser ledsen ut. I den andra handen håller hon en mobil och bredvid henne står en grå ryggsäck.

112

Målning som föreställer guden Tor. Han lyfter sin hammare mot en skrikande grupp med människor och några getter. Tor sitter i en gyllene stol, har långt ljust hår och är klädd i en rödfärgad dräkt med ett guldsmyckat bälte. Blixten slår runt Tors hammare och hans blick är ond.

116

Omslag till boken Creepy Pasta. Här syns den vita silhuetten av en människa och några höga träd mot en svart- och grönfärgad bakgrund. Det ser mörkt och skrämmande ut.

118

Två bilder.

1. En pappa ligger i sängen och läser en saga för sin lilla son. De ser ut att ha det väldigt mysigt tillsammans.
2. En kvinna sitter på golvet och läser en saga för fem små barn. Kvinnan ler när hon läser och barnen ser ut att lyssna intresserat.

119

En get tittar ner på ett troll som bor under en bro. Trollet har lurvigt hår och långt ovårdat skägg. Med kraftiga nävar puttar han undan några rejäla stenblock.

122

En ung man med mörkt hår, skjorta och röd väst håller i en oljelampa. På hans ena axel sitter en liten apa med hatt och röd väst. Under lampan brinner facklor och framför dessa står en man med röd turban och lång mantel. Mannens blick är ond och han håller en kobra i ena handen. Till vänster i bild står en ung kvinna med bekymrad min. Hon har långt mörkt hår, stora örhängen och är klädd i en lila klänning. Till höger syns en man med rakat hår med undantag för en stor tvinnad tofs mitt på huvudet. Han har snälla bruna ögon, svart pipskägg och ler mot kameran.

123

En räv och en kråka sitter bredvid varandra på en grässlätt. Räven tittar rakt in i kameran.

123

En grå svanunge går tillsammans med en vit ankmamma. Två hönor står och tittar på när fyra gula kycklingar retar och stöter ut den stora svanungen.

126

Bild från filmen Star Wars. Till vänster står en man klädd i svart rock, brett metallbälte och svart keps. Framför honom står Darth Vader klädd i en svart hjälm med en otäck svart plastmask framför ansiktet. Han är klädd i en svart rustning och en lång svart mantel. Han pekar mot en flicka klädd i vit dräkt och med mörkt hår uppsatt i en stor knut. Hon har bruna ögon och rosiga kinder och tittar med allvarsam blick mot Darth Vader.

128

Två bilder.

1. Bokomslag till "Så nära att det bränns" av Christina Lindström. På bilden syns ansiktet av två killar. Killen till vänster ler en aning, har kort ljusbrunt hår och upplyst ansikte. Killen till höger i bild har halvlångt lockigt hår, mörka ögon och allvarligt ansiktsuttryck.
2. Bokomslag till "100 % äkta fejk av Sannah Salameh. På bilden syns en tjej med lockigt mörkt hår, randig tröja och hängselbyxor. En stor röd mun, röda solglasögon och en röd basker har klippts in i fotot. Omslaget är randigt och består av färgerna rosa och rött. I högra hörnet syns en guldfärgad ros.

131

Svartvitt foto från ett dansgolv med fullt av ungdomar. Närmst i bild ser man en tjej och en kille som dansar med fart och fläkt och mycket glädje. Killen lutar sig mot golvet och har siffran 3 på byxbenet. Tjejen, som håller honom i handen, lutar sig bakåt och grimaserar glatt.

132

Omslaget till Kerstin Thorvalls bok "Vart ska du gå"? Den tecknade bilden består av en tjej med halvlångt mörkt hår, röd tröja och vita byxor. Hon som sitter med armarna om sina knän och ser väldigt sur ut.

133

Bokomslag till "På natten är allt sant" av Lina Stoltz. Bilden består av en blå husfasad till ett flervåningshus där natthimlen reflekteras i flera fönster. I några av dem syns människor som rör sig.

134

Bokomslag till "Simon & Sophie" av Emma Granholm. I övre vänstra hörnet ligger en tjej i vitt linne med armarna under huvudet och vilar på en gräsmatta. I nedre högra hörnet ligger en kille med slutna ögon och vitt linne och vilar på gräsmattan. Det ser väldigt avkopplande ut.

135

Omslag till Elaf Alis bok "Vem har sagt något om kärlek? – Att bryta sig fri från hedersförtryck". Övre delen av bilden består av två sönderrivna foton. På det övre fotot ser man Elaf med svart långt hår och gul tröja. Hon lutar huvudet bakåt och tittar med bestämd blick rakt in i kameran. På det undre fotot ser man nedre delen av hennes ansikte och munnen ser slutet och allvarsam ut. Längst ner syns ett utdrag ur hennes dagboksanteckningar.

135

Omslaget till "Om jag kunde drömma" av Stephenie Meyer. Bilden består av två händer som varsamt håller om ett rött äpple. Längst ner i bild står det: Första delen i världssuccén Twilight – 120 miljoner sålda ex!

142

Serie med fyra svartvita bildrutor och text.

1. Ett svart vattendrag med ringar på vattenytan.
Text: MÖRKT VATTEN.
2. En bil är på väg att sjunka ner under vattenytan.
Text: Kelly har kraschat med en bil, rätt ner i en flod. Bilen håller på att sjunka och hon kan inte ta sig ut.
3. En kvinna tittar skräckslaget ut genom bilrutan. En tankebubbla visar att hon tänker på en man med skjorta, slips och bakåtkammat hår.
Text: Kelly hoppas på att senatorn som hon flirtat med och som körde bilen ska rädda henne.
4. Bilen har sjunkit helt och hållet. Vattnet krusar sig vid ytan.
Text: Men det gör han inte.

144

Foto från en skogsglänta vid en sjö där solen lyser upp en i övrigt svart kvällshimmel. Det är vackert men ser dunkelt och ödsligt ut.

146

Bild från en övergiven kyrkogård. Månen lyser stor och rund på den mörka natthimlen, där endast några vita molnslöjor drar fram. En lång rad spökliknande figurer syns nära sig den dimhöljda kyrkogården.

147

Två flickor håller om varandras axlar och formar händerna till ett hjärta. Båda ler mot kameran.

149

Malala håller stolt upp ett diplom mot kameran. Hon har mörkt hår, bruna ögon och en orange sjal svept runt huvudet. Hon är klädd i en orangefärgad klänning och ler mot kameran. Diplomet består av text skriven med vacker, gammaldags stil samt en målning.

150

Tecknad bild på två kvinnor och två män som sitter och samtalar runt några böcker.

153

Tidslinje med färger som markerar olika epoker från år 800 f.Kr. fram till år 2000.

Orange: 800 f.Kr. – 500 e.Kr.

Mörkgrön: 500 – 1500

Ljusgrön: 1500 – 1700

Gul: 1700 – 1800

Vinröd: 1760 – 1840

Blå: 1830 – 1910

Grå: 1910 – 1950

154

Foto taget på stranden under inspelningen av TV-programmet Robinson. Längst fram står programledaren Anders Lundin med händerna i sidorna. Han är klädd i beige skjorta, gröna byxor och ler mot kameran. Bakom honom sitter två lag som vardera består av tio personer. Några i varje lag poserar på knä medan övriga står upp bakom dem.

154

En man klädd i byxor och med bar överkropp ror från ett förlist skepp. Roddbåten är överfylld med prylar och längst fram ligger två gevär på en tunna. Mannen, som står upp och ror, ser mycket allvarsam ut.

158

Sara Danius står på ett podium i en vackert utsmyckad sal. Hon håller ett svart dokument i händerna och läser upp något för åhörarna. Hon är klädd i en blå blus, har svart kjol och svarta, högklackade skor. Framför henne trängs ett stort antal journalister.

158

Omslaget till romanen "Kriget har inget kvinnligt ansikte". På bilden syns en kvinnlig soldat med gröna militärkläder, grön hatt och ett gevär i händerna. Hon har kort, mörkt hår, blekt ansikte och ser allvarsam ut. I bakgrunden täcks himlen grå av rök.

159

Bokomslag till romanen 1984. Hela sidan täcks av de fyra siffrorna 1, 9, 8, och 4. Siffrorna är målade med svart färg och har blå stirrande ögon inuti.

159

Omslag till boken "På väg". På det svartvita fotot syns tre män på väg ut genom en dörr. Alla har kort hår, löst sittande jackor och ser drömmande ut. De lämnar ett mörkt rum bakom sig.

160

Två bilder.

1. Svartvitt, lite bleknat, foto på August Strindberg vid ett skrivbord. Han har vitt hår och skägg och är klädd i en mörk rock. Han läser något och ser koncentrerad ut. Det finns flera bokhyllor i rummet och i fönstret hänger en fint broderad gardin.

2. Svartvitt foto på Selma Lagerlöf som sitter vid ett stort skrivbord. På bordet ligger fullt med papper och under bordet ligger travar med böcker. Ovanför bordet hänger en stor takkrona och på bordet står några stearinljus. Bakom henne står bokhyllor fyllda med böcker. Selma har vitt hår uppsatt i en knut och är klädd i en mörk kofta. Hon läser något och ser koncentrerad ut.

161

Kärleksfullt foto på en kvinna och en man från filmen Utvandarna. Mannen, som spelas av Gustaf Skarsgård, är klädd i en beige kofta och svart keps och håller om kvinnan med slutna ögon. Kvinnan, som spelas av Lisa Carlehed, lutar sin panna mot mannens ansikte. Hon har långt ljusbrunt hår uppsatt i en fläta och är klädd i en beige kofta med lila mönster. De ser lyckliga ut.

162

Omslaget till romanen "Löpa varg". På fotot syns en gråspräcklig varg med klargröna ögon mot en helsvart bakgrund.

163

Karta som beskriver vilka länder olika författare har anknytning till.

- Isabell Allende: Chile och USA
- Chimamanda Ngozi Adichie: Nigeria och USA
- Gabriel Garla: Colombia

- Salman Rushdie: Indien och Storbritannien
- Wole Soyinka: Nigeria
- Haruki Murakami: Japan

164

Foto på författaren Chimamanda Ngozi Adichie. Hon sitter lutad mot en vit vägg med huvudet mot ena handen. Hon har det svarta håret uppsatt i en vacker kreation med formen av en blomma. Hon är klädd i en svart t-shirt och har en orange- och grönfärgad kjol i blänkande sidentyg. Hon har en tunn silverkedja runt halsen och tittar med mörka ögon rakt in i kameran.

177

Sex bilder.

1. En gul bil.
2. En stege.
3. En person hoppar på kryckor med gipsat ben.
4. En person bär på en stor kartong som har formen av en bokhylla.
5. En fotboll framför ett mål.
6. En katt i ett träd.

178

En stavhoppare sätter staven vid gropen och hoppar upp mot den höga ribban. Han är klädd i en rödvit träningsdräkt och ser muskulös och smidig ut. Under ribban ligger en tjock blå matta som ska hjälpa till att dämpa fallet.

181

Fyra bilder.

1. Ett ungt par står tätt ihop med pannorna lutade mot varandra. Killen har kort mörkt hår och är klädd i en blå jacka och en röd hoodie. Tjejen har långt ljusbrunt hår och är klädd i jacka och en ljusrosa halsduk. De har slutna ögon och ler kärleksfullt mot varandra.
2. Tre tjejer står med ryggarna mot kameran och med armarna om varandras axlar. Tjejen till vänster har långt ljusbrunt hår och grå t-shirt. Tjejen i mitten är klädd i en grön t-shirt och har svart lockigt hår uppsatt i en hästsvans. Till höger står en tjej med långt mörklockigt hår som är klädd i en orange- och vitrandig t-shirt.
3. En tjej med långt rött hår håller en liten vit hund med bruna öron i sin famn. Hon gapskrattar när den lilla hunden slickar henne på halsen.
4. En gammal man med tunt vitt hår och blå skjorta håller en liten bebis i famnen. Han ler med hela ansiktet och ser lycklig ut.

189

Det franska omslaget till boken Fettpärlan (fra: Boule de Suif) av Guy de Maupassant. På den svartvita teckningen syns några damer klädda i långa kappor och hattar och några män med svarta hattar och rockar. Bredvid dem står en täckt hästdragen vagn (diligens) med en kusk vid tömmarna.

198

En kille klädd i vit t-shirt och blå jeans står med händerna i byxfickorna. Han lutar sig en aning bakåt och ser ensam ut.

199

Foto på författaren Kristina Lugn i 70-årsåldern. Hon har långt ljusbrunt hår och är klädd i en svart tröja. Hon har blå, lite trötta ögon och ler mot kameran.

200

Foto på författaren Tomas Tranströmer. Han har tunt grått hår och ser ut att vara i 80-årsåldern. Han är klädd i en blåvitrandig skjorta och en blå jacka. Han har snälla blå ögon, fårat ansikte och ler med blicken vänd åt sidan.

211

Svartvit bild på Bob Dylan. Bilden är tagen vid en byggarbetsplats och han håller upp ett plakat med texten: Look out! Han har brunlockigt hår och är klädd i mörka byxor, ljus skjorta och svart väst. Bredvid honom syns några män arbeta vid en byggställning.

215

En flicka ligger på mage i sin säng bredvid sin mamma. De tittar på en surfplatta och ser ut att ha det väldigt mysigt tillsammans.

218

Fem tecknade bilder med samma motiv men från olika perspektiv.

1. Översiktsbild. En kvinna och en pojke sitter på en brygga och äter glass. Vid bryggan ligger en båt och på havet syns några öar och fåglar.
2. Helbild. Bilden har zoomats in. Kvinnan och pojken syns fortfarande i helbild, men båten och det vidare perspektivet på havet saknas.
3. Helbild. Bilden har zoomats in ytterligare. Nu syns endast pojken i halvfigur och av kvinnan syns endast ryggen.
4. Närbild. Närbild av pojkens ansikte.
5. Extrem närbild. Närbild av ett öga.

220

Turister på en uteservering i Alperna. De reser sig hastigt när en stor lavin närmar sig. Närmst i bild syns en familj bestående av en man och en kvinna i 30-årsåldern och deras

två små barn. Mannen vänder ryggen mot dem och är på väg därifrån. Kvinnan ropar något till honom samtidigt som hon håller en skyddande arm om sina barn.

221

Bleknat filmfoto där en man med slips och kostym jagas av ett propellerplan av äldre modell. Planet flyger på låg höjd och närmar sig mannen som ser ut att springa för sitt liv.

222

Foto från en filminspelning i en skog där en man och en kvinna sträcker fram händerna mot varandra. Runtomkring dem står personer som arbetar med inspelningen. En av kvinnorna filmar och två andra håller fram en svart och en vit filmduk. En stor mikrofon hålls upp över skådespelarna med hjälp av ett långt stativ.

223

Bildmanus med rubriken "Väskan". Det finns sex tecknade bildrutor med text.

1. Totalbild skola. A och B möts utanför ingången.
2. A ger B en väska framför skolingången. Helbild.
3. Närbild väskan byter hand.
4. Dialog A + B utanför skolan. Kryssklipp.
5. A och B går var sin väg efter bråk. Helbild.
6. Helbild kafeterian. B sitter ensam med väskan.

228

En kvinna får håret fixat inför en föreställning. I rummet syns peruker i olika längder och färger och personer som utför arbeten på dessa.

232

Tre skådespelare uppträder på en scen. Till vänster står en kvinna med mörkt uppsatt hår och ljusblå klänning och förkläde. Hon tittar med mörk blick på en man och en kvinna som står en bit därifrån. Mannen är klädd i frack, vit fluga och blå väst. Tätt intill, med ryggen mot honom, står en kvinna med uppsatt ljust hår, kortärmad vit blus, orange kjol och med armarna i kors. Hon vänder ansiktet mot honom och ser belåten min. Mannen, däremot, tittar med allvarlig blick på henne.

241

Karta över forna Östtyskland och Västtyskland, en uppdelning av landet som gjordes efter andra världskriget. Även huvudstaden Berlin är uppdelad i en östlig och en västlig del, trots att staden helt och hållet ligger inom Östtysklands gränser. Västtyskland är större till sin yta och sträcker sig från Danmark i norr till Schweiz och Österrike i söder. Östtyskland sträcker sig från Östersjön i norr till nuvarande Tjeckien i söder.

252

Tecknad bild på en tjej som tänker:

Den här texten verkar handla om hur de första industrierna, alltså fabrikena, växte fram. En bild är från London och i en annan bild står det Storbritannien så det verkar ju vara där det började, London ligger ju i Storbritannien. Jag ser flera årtal, 1700-talet kommer två gånger, det var väl då det hände.

256

Tre glasbägare med vätska står bredvid varandra. I det vänstra glaset finns en liten mängd av ett ämne utblandat i vätskan. Vätskan är ljus till färgen och är utspädd. I den mittersta bägaren finns en större mängd av ett ämne iblandad. Lösningen sägs då vara koncentrerad och vätskan är mörkare i färgen. I den högra bägaren syns en mättad lösning där ämnet inte helt går att lösa upp utan faller till botten.

257

En stor brand rasar i närheten av ett bostadsområde. Eldslågor sprider sig över ett stort område och himlen färgas svart av röken.

257

Svartvitt foto på soldater som patrullerar med resta gevär längs en gata. Två kvinnor klädda i blus och kjol närmar sig soldaterna med leenden på läpparna. En av kvinnorna räcker fram sin hand mot en av soldaterna, som tar hennes hand i sin.

258

B. En kvinna och en man står på varsin hög med pengar. Mannen har mer pengar än kvinnan. Mannen är ljushyad, klädd i slips och kavaj och ser ut att vara i medelåldern. Kvinnan är mörkhyad, klädd i kjol och t-shirt och ser ut att vara äldre än mannen.

259

C. Rymdfoto som visar solen som ett gigantiskt glödande klot i ett för övrigt svart universum. Jorden ser ut som en liten prick i jämförelse.

260

Tidslinje som visar följande perioder i antikens Grekland.

- De första grekerna invandrade: 2500 f.Kr.
- Kreta: 1900–1100 f.Kr.
- Mykene: 1300–1100 f.Kr.
- Olympiska spel: 776 f.Kr–394 e.Kr.
- Utvandring: 700–500 f.Kr.
- Perserkrigen: 490–480 f.Kr.

- Alexander den store: 336–323 f.Kr.
- Demokrati i Aten: 507–322 f.Kr.
- Hellenism: 300 f.Kr–300 e.Kr.

261

Cirkeldiagram med olika färger beskriver vilken världsdel som har flest respektive minst antal invånare.

- Gul: Asien 59,8 %
- Rosa: Afrika 16,4 %
- Turkos: Europa 9,9 %
- Orange: Latinamerika 6,8 %
- Grön: Nordamerika 6,6 %
- Lila: Oceanien 0,5 %

262

En man springer med en flicka i famnen på en sönderbombad gata. Flickan är täckt av smuts och damm och hänger lealöst i hans armar. Byggnaderna runtomkring är bombade och det ryker av damm i luften. Mannen rusar därifrån och skriker med förtvivlan i blicken.

263

Cirkeldiagram som visar den tid som befolkningen ägnar åt olika medier en vanlig dag. Mitt i cirkeln står det: 418 minuter. Runtomkring finns tårtbitar i olika färger som representerar olika medier.

- Sociala nätverkstjänster 14 %
- Direktsänd radio 15 %
- Ljudbok 2 %
- Tryckt bok 4 %
- Postcast/radio i efterhand 4 %
- E-bok 1 %
- Tidskrift tryckt 2 %
- Tidskrift digital 1 %
- Dagstidning tryckt 2 %
- Dagstidning digital 4 %
- Inspelad musik 16 %
- Text-TV 1 %
- Youtube 7 %

- TV strömmad 9 %
- TV tablålagd 17 %

264

Två tecknade bilder.

1. En tjej och kille sitter och pratar. Killen säger:
... och i de rika länderna är det ju rikt, man går i skolan jättelänge och det finns läkare och sjukhus och nästan ingen jobbar ju med att fixa mat på landet, som bönder alltså, men i de fattiga länderna är det typ tvärtom.
2. Killen sitter framför en dator. På skärmen står det:
Typiskt för världens rika länder är att de har en hög utbildningsnivå, bra sjukvård och en väl utvecklad industri. Bara en liten del av arbetskraften arbetar inom jordbruket. Typiska egenskaper för de fattiga länderna är att ...

265

En tjej med ljus hår och svart tröja skriver en text på en dator.

267

Några ungdomar sitter i sina skolbänkar och skriver. Alla tittar ner i sina papper och ser koncentrerade ut.

279

Tecknad bild på en kille och tjej som sitter och skriver vid varsin dator.

283

Några ungdomar sitter runt ett bord och läser en text. En tjej pekar på ett stycke i boken och de andra lutar sig nyfiket fram.

285

Tecknad bild på en kille som sitter vid en dator och skriver. På skärmen står det:

Typiskt för världens rika länder är att de har en hög utbildningsnivå, bra sjukvård och en väl utvecklad industri. Bara en liten del av arbetskraften arbetar inom jordbruket. Typiska egenskaper för de fattiga länderna är att ...

287

Rolig bild på en familj som packar sin lilla gula bil till bredden full med prylar. Pappan är klädd i ljus skjorta, shorts och stråhatt och står på en stege för att stapla fem resväskor på bilens tak. Under väskorna ligger en röd surfbräda. Mamman, som är klädd i lila t-shirt och jeansshorts, öppnar bakluckan för att lasta in en barncykel. Runt bilen ligger fullt med prylar och leksaker utspridda. Dottern balanserar en gul, uppblåsbar båt på huvudet och sonen håller i ett stort paraply i regnbågens alla färger. Det ser ut som en omöjlighet att få plats med alla prylar i bilen.

289

Karta över Sverige uppdelat efter dialekter. Följande dialektområden finns utmärkta.

- Sydsvenska mål (Skåne)
- Götamål (Västra Götaland)
- Sveamål (mellersta Sverige)
- Norrländska mål (Norrland)
- Gotländska mål (Gotland)
- Östsvenska mål (sydvästra delarna av Finland och Åland).

295

Svartvitt foto av Selma Lagerlöf. Hon sitter med en bok i sina händer och har det gråa håret uppsatt i en knut. Hon är klädd i en vacker svart klänning och har ett silversmycke runt halsen. Ansiktet är fårat och hon ser lite trött ut.

307

Foto från en befolkad gata i en storstad. Det ligger fullt med affärer längs gatan och skyltar skrivna med kinesiska tecken. Fullt med människor med färgglada paraplyer korsar gatan vid ett trafikerat trafikljus.

311

En ung kvinna och man arbetar sida vid sida på ett bageri. Båda är klädda i vit skjorta och svart förkläde och har varsin bagarmössa på huvudet. Kvinnan kavlar ut en stor deg och mannen formar degen till bullar. De ser ut att vara fokuserade på sitt arbete.

312

Tankekartan som består av ett ord inringat i mitten omgivet av åtta mindre cirklar.

Fotosyntesen

- Koldioxid
- Vatten
- Sol
- Kolhydrater
- Träd
- Näringsämnen
- Ljus
- Syre

316

Svartvitt foto från ett klassrum där flickor sitter uppradade i sina skolbänkar. Alla har uppsatt hår och är klädda i långa klänningar. De sitter med knäppta händer och tittar med allvarsam blick fram mot katedern.

328

Exempel på hur en text om Charles Dickens kan struktureras.

INLEDNING

Den här texten ska handla om författaren Charles Dickens ...

Jag ska ta reda på

- vem han var som privatperson
- vad som var typiskt för hans epok
- vad som var typiskt för hans romaner

AVHANDLING

Stycke 1

Kort om Dickens liv

Stycke 2

Realismen – den epok som Dickens tillhörde
beskriva världen precis som den var

Stycke 3

Om Dickens som författare
vad hans böcker handlade om
budskapet, vad han ville säga till läsarna
de mest kända titlarna

Stycke 4

Kort om handlingen i "Oliver Twist", ett exempel på en roman av Dickens

AVSLUTNING

341

Greta talar i en mikrofon som täcks av ett munskydd. Hon är klädd i blommiga byxor och har en svart t-shirt med bilden av ett berg och texten: Galdhøpiggen, 2469. Hon har blå ögon, långt ljusbrunt hår och pekar med ena handen åt sidan. Bakom henne står ungdomar med munskydd och ett stort plakat med stora färgade bokstäver.

351

Foto på en person som håller en vacker röd ros i sin hand.

352

En artikel i en dagstidning och en surfplatta med rubriken: DN Debatt. "Beslut att korta trötta elevers skoldag tas allt för lättvindigt".

357

Några ungdomar klädda i skoluniform går och pratar med varandra i en skolkorridor. Killarna är klädda i ljusblå skjorta, blårandig slips och blå kavaj. Tjejerna är klädda i ljusblå skjorta, blå kavaj, rutig kjol och strumpbyxor. De ler och ser ut att ha roligt tillsammans.

358

Aftonbladet har delat en artikel med texten: Förbjud fyrverkerier för privatpersoner. Varje nyår är ångest, panik och död för tusentals djur.

Till artikeln finns en bild på en hund med orolig blick och ansiktet tryckt mot golvet. I bakgrunden syns fyrverkerier.

Infällt i bilden finns även foton på två debattörer, en kvinna och en man. Artikeln har fått över tusen likes, 582 kommentarer och 161 delningar.

363

En kvinna med grått hår och svart tröja står vid en disk på matkedjan Subway. Hon tittar på menyn som är uppsatt på väggen. Menyn består av en lång rad med bilder på smörgåsar, sallader och wraps med olika tillbehör, drycker och priser.

369

Fotokollage med fyra bilder.

1. En flicka blåser såpbubblor genom ett fönster.
2. En bilkö med avgasrök vid ett trafikljus.
3. En berg- och dalbana som åker upp och ner.
4. En äldre kvinna och en pojke står på en brygga. Kvinnan håller upp en liten fisk som pojken fotograferar.

383

En teckning visar solsystemets planeter placerade på en rad bredvid solen. Planeterna återges nedan med den första planeten som är närmast solen och den sista som är längst bort från solen.

1. Merkurius
2. Venus
3. Jorden
4. Mars
5. Jupiter

6. Saturnus
7. Uranus
8. Neptunus